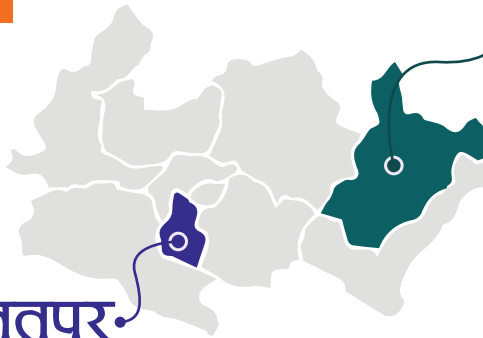

ओपन माईक नेपाल बुलेटिनको दोस्रो अड्कमा स्वागत छ। 'ओपन माईक' भूकम्प प्रभावित जिल्लामा चलेका हल्लाहरू तथा अन्योलपूर्ण सवाललाई एक ठाउँमा ल्याई त्यसभित्रको यथार्थ पता लगाएर मानवीय सहयोगका काम गरिरहेका संघसंस्थाहरू, सञ्चार माध्यम र स्थानीय समुदायलाई सहि सूचना पुऱ्याउनमा केन्द्रित छ। हल्ला फैलियर क्षति हुन नपाउँदै हल्ला र यथार्थ छुट्याएर सञ्चार माध्यमहरू र भूकम्प पिडितको हितमा काम गर्ने संघसंस्थाहरूलाई उपलब्ध गराउनु हाम्रो ध्येय हो।

हल्ला

सिद्धिपूर, ललितपूर

“वडा कार्यालयका अधिकारीले क्षेत्रिग्रस्त घरको फोटो लिएपछि भत्काउन सकिनु बताएका छन्। फारम भर्नुपर्ने हो वा के गर्नुपर्ने हो थाहा छैन।”

चरिकोट, दोलखा

“सरकारले लड्न लागेका घर भत्काइदिने र सफा गर्ने भन्ने सुनिएको छ तर अहिले सक्ता व्यक्तिहरूले आफ्नै खर्च गरेर अवशेषहरू पन्छाइरहेका छन्। सात-आठवटा घर प्रशासनले भत्काउँछ रे भन्ने हल्ला चलेको छ तर अझै भत्काइएको छैन।”

यथार्थ

घरधनीले आफ्नो घर आफ्नै लागतमा भत्काउनु पर्छ। आफ्नो घरको विवरण वा लागत राखेर घर भत्काउन सकिन्छ।

मानवीय सहयोगका लागि जिल्लामा रहेका संघसंस्थाले आवश्यकता अनुसार जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समितिलाई घर भत्काउनमा सहयोग गर्न सक्छन्।

घर भत्काउनका लागि प्रावधिक सहयोग चाहिँसमा सम्बन्धित घरधनीले गाविस वा नगरपालिकाका वडामा निवेदन दिनुपर्छ।

सरकारले आफ्नो जनशक्ति प्रयोग गरी घर भत्काइदिएको अवस्थामा त्यसको लागत सम्बन्धित घरधनीले नै बेहोनुपर्छ।

देवेन्द्र लामिछाने
प्रमुख जिल्ला अधिकारी
दोलखा
९५४०१७७७७

हल्ला

चरिकोट, दोलखा

“सरकार या सम्बन्धित निकायले धरापमा रहेका घरहरू भत्काउन सुरु नगरेपछि केही घरधनी आफैले घर भत्काउन सुरु गरे। तर, सुरक्षाको कुनै उपाय नअपनाई घर भत्काउदा दुर्घटनामा परेर एक जनाको मृत्यु भयो।”

चौतारा सिन्धुपाल्चोक

“ठूलो पानी परेर घर ढल्दा किचिसर एक जनाको मृत्यु भएको हल्ला चल्यो।”

यथार्थ

चौतारामा घर भत्काउने क्रममा कसैको पनि निधन भएको जानकारी छैन। यस्ता घर आफै ढलेको जानकारीमा आएको छ।

दोलखामा घर भत्काउनु अघि घर भित्रबाट सामान निकाल्न खोज्दा मृत्यु भएको जानकारी प्रहरीले दिएको छ। घर भत्काउनु अघि प्रशासनलाई खबर गरेमा प्रहरी वा नेपाली सेनालाई पठाएर सहयोग गर्न सकिने जानकारी स्थानीय प्रशासनले दिएको छ।

यो सरकारले जोखिममा परेका घर भत्काउन प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउने कुरा सरकारको नीति अन्तरगत पर्छ। तर, यसरी घर भत्काउनुको लागत भने घरधनी स्वयंले नै बेहोर्नुपर्छ।

केहि जिल्लामा मानवीय सहयोगमा काम गरिरहेका संघसंस्थाले आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक र नीजि दुबै किसिमका संरचना भत्काउन सहयोग गरिरहेका छन्। जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिले यसको समन्वय गरिरहेको छ। यो कार्य प्राथमिकतामा आधारित हुने भएकोले घर भत्काउने वा पन्छाउने सम्बन्धि विषयमा सबै जिल्लामा एकरूपता रहँदैन।

- झुम्कम्पको पराकम्पन वा बर्षाको कारणले कमजोर संरचना जतिबेला पनि भत्कन सक्छन्।
- सहरी क्षेत्रमा इन्जिनियर वा प्राविधिकको परामर्शमा सुरक्षाको उपाय अवलम्बन गरेर मात्र घर भत्काउन सुझाव दिइन्छ।
- आफूले भत्काउनु सुरक्षित नहुने अवस्थामा जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समिति वा मानवीय सहयोगमा जुटेका संघसंस्थासँग समन्वय गर्नु राम्रो हुन्छ।
- ग्रामिण क्षेत्रका कच्ची भत्काउँदा माथिल्लो तलाबाट भत्काउन सुरु गर्नु सुरक्षित हुन्छ।

देवेन्द्र लामिछाने

प्रमुख जिल्ला अधिकारी
दोलखा
९५४०१७७७७

विनोद घिमिरे

सहसंयोजक
Early Recovery Cluster
संयुक्त राष्ट्रसंघीय बिकास कार्यक्रम
९८५११४५९८८

सवाल

काँसीगाउँ, हंसपुर

गोरखा

“पहिरोको डर छ।”

हाकु, भोर्ले, डाँडागाउँ, ठूलो गाउँ र लहरो पैरे

रसुवा

“पहिरोको जोखिममा परेका मानिसहरूलाई
विभिन्न स्थानमा सार्नुपर्ने भएको छ।”

बाबरे, दोलखा

“गाउँ पहिरोको उच्च जोखिममा भएता
पनि कुनै सरकारी तथा गैर सरकारी
संस्थाबाट केहि पहल नभएकोले समस्या
भएको छ।”

सन्द्रावती, धादिङ

“६, ७, ८ र ९ वडाका सवै रमितेडाँडा
फुट्ने भन्ने डरत्रासमा छन्।”

जवाफ

भूकम्प प्रभावित जिल्लाका निर्वाचन क्षेत्रहरूमा खटिएका भूकम्पविद्हरूले तयार गरेको प्रतिवेदन र प्रत्यक्ष निर्वाचित सभासदको संयोजकत्वको टोलीको प्रतिवेदनलाई रिक्रिकृत गरी स्थानान्तरण गर्नुपर्ने बस्तीको सूचि तयार भएको छ।

केहि जिल्लामा बस्ती सार्नका लागि सुरक्षित स्थानहरूको पहिचान गर्ने कार्य भइरहेको छ। केहि बस्तीलाई सार्ने प्रक्रिया पनि अघि बढेको छ।

सरकारले जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, जिल्लाका विभिन्न कार्यालयहरू र गाविसलाई बस्ती सार्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्थापनको जिम्ता दिएको छ।

स्थानान्तरण गरिने बस्तीलाई स्थानान्तरणका सम्बन्धमा जानकारी दिने जिम्ता गाविसको हो।

केही संघसंस्थाहरूले बस्ती खाली गर्न र सार्नमा सहयोग गरिरहेका छन्। यदि तपाईंले गाउँमा पहिरोको खतरा महशुस गर्नु भएको छ भने तत्कालै जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समितिमा सम्पर्क गर्नुहोस्।

बासुदेव घिमिरे

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

धादिङ

९८५९२४७७७७

शिबराज गेजाल

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

रसुवा

९८५९२७७७७७

सवाल

आर्साङ्, बोर्लाङ्,

गौरखा

“एउटै छानामुनी फरक परिवारका रूपमा बेगलै भान्छा गरेर बसेको परिवारलाई गाविसले एउटा मात्र परिवार मानेर दर्ता गरेकोले अन्याय गरेको छ। सरकारले परिवारको परिभाषा कसरी गर्छ ?”

नुवाकोट

“बासिन्दाहरू संयुक्त परिवारमा बसोबास गर्दै आएको देखिए पनि भान्सा छुट्टाछुट्टै भएकाले सरकारबाट पाउनुपर्ने क्षतिपूर्तिको हकमा भान्सा अनुसारको पाउनुपर्ने माग बढी आएकोले त्यसलाई व्यवस्थापन गर्नका लागि समस्या पर्ने गाविसका सचिवहरूको भनाई छ।”

धैबुङ, रसुवा

“राहत पाउनका लागि एकै घरमा बसेका पनि छुट्टै बसेको भन्दै परिचय पत्र र राहत लने क्रमबद्धो छ। भूकम्प पछि घरधूरी वृद्धि भएर राहत बाड्न गाह्रो परेको छ।”

चित्रपुर, भक्तपुर

“एउटै परिवारमा बसेका दाजुभाइले फरक फरक परिवार भनेर रु. १५ हजार राहत लिएको पाईएको छ।”

सिद्धिपुर, ललितपुर

“एउटै घरमा फरक परिवारका रूपमा बसेका परिवारले कतै रु. १५ हजार पाएका छन्, कतै पाएका छैनन्।”

जवाफ

सरकारले गरेको परिवारको परिभाषा अस्पष्ट भएकोले बुझाईमा एकरूपता हुन सकेको छैन।

गृह मन्त्रालयको २०७२ जेठ २ गतेको कार्यादेश अनुसार सगोलमा बसिरहेका परिवारका सदस्यहरूलाई एक परिवार मानिन्छ। जेठ १९ को अर्को निर्णयमा सरकारले आमा, बुबा, श्रीमान्, श्रीमतिलाई एक परिवार मान्ने उल्लेख गरेको छ। एउटै घरमा फरक भान्छा भएमा के गर्ने भन्ने केहि उल्लेख भएको छैन।

गृह मन्त्रालयका प्रवक्ताका अनुसार एउटै भान्छा गरेर संयुक्त रूपमा बसेको समूहलाई एक परिवार मान्ने व्यवस्था छ।

सरकारले प्रमुख जिल्ला अधिकारी नेतृत्वको जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समितिलाई भूकम्प पिडित परिचय पत्र वितरणको जिम्मा दिएको छ। नगरपालिका र गाविसका अधिकारीहरूले पिडितको पहिचान र परिचय पत्र वितरणको काम गर्छन्।

तसर्थ, पिडित परिवारको पहिचान गर्ने जिम्मा पाएको समितिले स्वविवेकमा परिवारको परिभाषा गर्न सक्ने देखिन्छ। त्यसैले भिन्दै भएर एउटै घरमा बसेका परिवारले कतै १५ हजार पाएको र कतै नपाएको अवस्था देखिएको हो।

पिडित परिवारले राहत वितरणमा भेदभाव भएको अनुभूति गरेमा जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समितिमा उजुरी दिन सक्छन्।

लक्ष्मी ढकाल

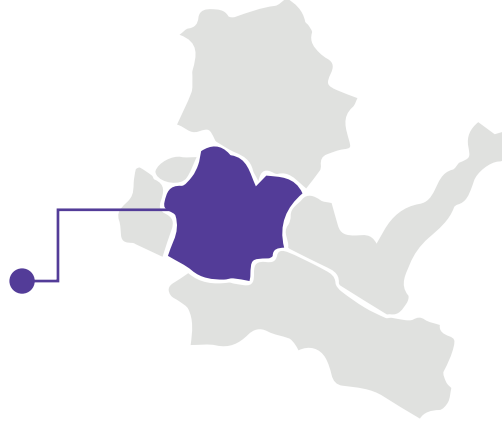
प्रवक्ता, गृह मन्त्रालय
९८५९९८०००३

अनिल ठाकुर

प्रमुख जिल्ला अधिकारी,
भक्तपुर
९८५९२९०७०७

प्रश्नोत्तर

काभ्रेपलाञ्चोक

मित्तरखोरी

- “भुकम्पअघि नै घर भत्किएका सुकुम्बासीलाई “तिमीहरूले राहत पाउँदैनौ” भनियो । भुकम्पमा आफ्नो टहरा भत्किए पनि जग्गाधनी प्रमाण पत्र नभएकोले गर्दा उनीहरूले राहत बापतको रु. १५ हजार पाएनन् ।”

सुकुम्बासीहरूले सरकारी जग्गा ओगटेर बनाएको घर भूकम्पले भत्काएकोमा सरकारले क्षतिपूर्ति दिदैन । उनीहरूको व्यवस्थापन विद्यमान कानून अनुसार हुन्छ ।

- “मेरो छोरा भिन्दै बसेको ५ वर्ष भयो । ऊ काठमाडौँमा बस्छ । प्राविधिक टोली आएको समयमा छोरा नभएकोले मैले मेरो श्रीमतीको नाममा घर टिपाएको छु । पैसा लिन बोलाउनका लागि मेरो छोरासँग बोलचाल समेत छैन । श्रीमतीलाई पसा लिन पठाउँदा गाउँलेहरूले यो त उसकै छोराको लिनुपर्छ भन्छन् । के यो पैसा मेरो श्रीमतीले पाउँदैनन् त ?”

भूकम्प पिडित परिचय पत्रमा घरमूलीको नाम र फोटो टाँसीने हुनाले परिचय पत्रमा नाम भएको व्यक्तिले नै रकम पाउँछ ।

- “मेरा सबै छिमेकीले रु. १५ हजार पाएर टहरा बनाए । म रकम लिन जाँदा मेरो नामको रकम अरु कसैले लगेको जानकारी पाइयो । गल्लिले कसैले लगेको भए छानबिन गरेर खबर गर्ने भन्ने जानकारी गाविस सचिवले दियो । तर, अझै सम्म न त सचिवले कुनै जानकारी दियो छैन न त उनलाई भेट्न नै सकिएको छ ।”

गाविसले छानबिन गरेर समस्या समाधान नगरिएको अवस्थामा जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समितिमा उजुरी दिन सकिन्छ । सम्पर्कका लागि, सुदर्शन प्रसाद ढकाल, प्रमुख जिल्ला अधिकारी काभ्रेपलाञ्चोक, फोन : ९८५९२३७७७७ ।

प्रश्नोत्तर

ललितपुर

लुभु

“सरकारले घर पुर्ण रूपमा क्षति भएकालाई मात्र रु. १५ हजार दिएर अन्याय गरेको छ। घर पूर्ण रूपमा क्षेती नभएपनि बस्न अयोग्य भएका परिवारका लागि पनि अस्थायी टहरा चाहिने हुनाले हामीले पनि क्षतिपूर्ति पाउनु पर्ने हो।”

प्राविधिक टोलीले घर बस्न अयोग्य हो भनि प्रमाणित नगरेको अवस्थामा अस्थायी टहरा निर्माणका लागि सरकारले रकम उपलब्ध गराउँदैन। घर मर्मत गर्नका लागि सरकारले दिने रु.२५ हजार पाउनका लागि गाविस वा नगरपालिकामा निवेदन दिन सकिन्छ।

यो अड्कता समेटिएका सवाल जिल्लामा रहेका स्वयं सेवकहरू र जिल्लामा कार्यरत विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिनिधीबाट प्राप्त भएका हुन्। असार १६ देखि २३ गतेका विचमा स्वयं सेवकहरूले करिब १० जिल्लाका करिब २५० जना स्थानीयबासीसँग कुराकानी गरेर तयार पारेका विवरणहरू यो बुलेटिनको सूचनाका प्रमुख स्रोत हुन्। विषयको महत्व र सान्दर्भिकतालाई ध्यान दिएर हल्ला तथा सवालहरू छनोट गरिएका छन्।

OPEN MIC NEPAL प्रस्तुत गर्ने संस्थाहरू

